

Lathund till checklista

Tillsyn inom vattenskyddsområde - fordon

Inledning

Oljespill är en av de vanligaste orsakerna till allvarliga föroreningsskador av vattentäkter. Det beror dels på att oljeprodukter hanteras i många olika sammanhang och dels på att även mycket låga halter av olja i vatten kan ge problem med lukt och smak på dricksvattnet. Olja kan också vara svårt att sanera i mark och grundvatten.

Vanliga risker för utsläpp av oljeprodukter i vattenskyddsområde är hantering i cisterner, tankning av fordon och maskiner, läckage från fordon som står uppställda en längre tid på samma plats samt tvätt av fordon och maskiner. Denna checklista och lathund tar upp frågor om uppställning och tvätt. För tillsyn av cisterner för brandfarliga vätskor samt tankning av fordon finns en egen checklista.

Läsanvisning för lathunden och checklistan

Siffror och andra beteckningar i lathundens vänstra kolumn hänvisar till motsvarande avsnitt i checklistan. I vissa fall har kommentarer lämnats mer övergripande för hela rubriker i checklistan och inte specifikt för varje fråga. Den högra kolumnen hänvisar till var du kan läsa mer om vilka regler som gäller.

Följande förkortningar används i checklista och lathund:

- KIFS = Kemikalieinspektionens föreskrifter
- MB = miljöbalken
- MSB= Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- MSS = Miljösamverkan Skåne
- MVG = Miljösamverkan Västra Götaland
- TM = tillsynsmyndighet
- VSF = vattenskyddsföreskrifter
- VSO = vattenskyddsområde
- VU = verksamhetsutövare

1. Fordon och maskiner i verksamheten

1.1	<p>Kontrollera om det står några fordon eller maskiner på fastigheten. Ser det ut att vara fordon som är i funktion eller "skrotbilar"? Ta även reda på om fordon och maskiner har stått på samma plats under en längre tid.</p> <p>Fordon och maskiner finns i de flesta verksamheter och kan innebära risker för vattentäkten även om det inte handlar om bilskrotningsverksamheter. Att låta fordon stå en längre tid på samma plats och förfalla kan också utgöra nedskräpning enligt bestämmelserna i miljöbalken.</p>	<p>Bilskrotningsförordningen (2007:186)</p> <p>15 kap. 26 § miljöbalken</p>
1.2	<p>Kontrollera om det ser ut som att fordon eller maskiner tankas inom vattenskyddsområdet. Tänk på att tankning inte alltid görs via en cistern med pump, utan även kan göras med dunkar eller andra behållare. Leta efter spill och andra tecken på tankning.</p> <p>I checklistan för brandfarliga vätskor och oljor finns fler frågor kopplade till tankning av fordon och maskiner.</p>	
1.3	<p>Kontrollera om fordon och maskiner ser ut att tvättas inom VSO genom att till exempel notera om det finns högtryckstvättar, slangar, tvättmedel eller spår efter tvätt på plattor och brunnar.</p>	

2. Krav i vattenskyddsföreskrifter

2.1-2.5	<p>Kontrollera innan besöket om anläggning för utsläpp av dagvatten regleras i VSF. På plats kontrollerar du sen om VU omfattas av kraven. Vid tillsynen kontrollera även så att dagvattnet inte leds till det enskilda avloppet. Förorening är ett utsläpp eller förekomst av ämnen som medför risker för människors hälsa eller miljön. Med anläggning avses t.ex. våtmark, damm eller stenkista.</p> <p>Om det krävs dispens/tillstånd/anmälan/information så kontrollera i förväg om VU har sökt/gjort det. Har länsstyrelsen tillsynsansvaret enligt VSF, kan du behöva kontakta dem för att få informationen. Om det inte finns någon information, begär du att VU visar kopia på beslut eller bekräftelse på att anmälan/information har lämnats. Bryter VU mot föreskrifterna behöver du förelägga om åtgärder och lämna in en åtalsanmälan om kommunen har tillsynen över VSF. Är det länsstyrelsen som har tillsynsansvaret meddelar du istället dem.</p>	
---------	---	--

2.6-2.10	<p>Kontrollera innan besöket om utsläpp av förorenat dagvatten regleras i VSF. På plats kontrollerar du sen om VU omfattas av kraven.</p> <p>Om det krävs dispens/tillstånd/anmälan/information så kontrollera i förväg om VU har sökt/gjort det. Har länsstyrelsen tillsynsansvaret enligt VSF, kan du behöva kontakta dem för att få informationen. Om det inte finns någon information, begär du att VU visar kopia på beslut eller bekräftelse på att anmälan/information har lämnats. Bryter VU mot föreskrifterna behöver du förelägga om åtgärder och lämna in en åtalsanmälan om kommunen har tillsynen över VSF. Är det länsstyrelsen som har tillsynsansvaret meddelar du istället dem.</p>	
2.10-2.13	<p>Om dispens från förbud har sökt och beviljats ta reda på anledningen till att dispens getts och se över om den fortsatt ska gälla.</p>	

3. Uppställning av fordon och maskiner

3.1-3.2	<p>Motorfordon som parkeras utan uppsikt, till exempel nattetid när verksamheten inte är bemannad kan innebära en risk för läckage av oljor och drivmedel genom att de utsätts för stölder (borrning i tank eller slangning) eller annan åverkan. Motorfordon som står på samma plats under lång tid kan också innebära risker för läckage av kemikalier till följd av exempelvis rostangrepp.</p> <p>Riskerna för vattentäkten måste bedömas i varje enskilt fall. Om du bedömer att parkering av fordon och maskiner kan innebära en risk, bör du begära att VU motiverar varför fordonen behöver ställas upp på platsen och hur det säkerställs att vattentäkten inte förorenas.</p> <p>Fordon som inte används kan till exempel tömmas på kemikalier. De kan också placeras på en tät, hårdgjord yta som står emot de kemikalier som kan läcka ut. Ytan bör i så fall antingen vara tillräckligt stor för att förhindra att läckage kan rinna utanför ytan och förorena omgivningen eller utformad så att spill och läckage kan samlas upp.</p> <p>Tänk på att betong och asfalt inte är beständigt mot alla kemikalier utan att vissa kan tränga in i och igenom materialet. Syror, baser, alkoholer, lösningsmedel och oljor är exempel på sådana kemikalier. VU bör kunna visa att beläggningsen är tillräckligt effektiv. Om det inte är skäligt att byta ut hela ytan, finns det ytbeläggningar som är motståndskraftiga mot vissa kemikalier. Ytan kan i så fall först behöva rengöras grundligt och kanske slipas, blästras eller fräsas. Om ytan består av plattor är det viktigt att även fogarna är beständiga.</p>	<p>26 kap 19 § MB</p> <p>5-6 §§ förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll</p>
---------	---	---

4. Tvätt av fordon och maskiner

4.1-4.9	<p>Vatten från tvätt av fordon och maskiner kan innebära risker för vattentäkten om det infiltrerar i marken eller når ytvatten (antingen direkt genom markavrinning eller via ledningar). En bedömning måste göras i varje enskilt fall beroende på vattentäktens sårbarhet. Avsköljning av enstaka fordon med kallvatten från vanlig vattenslang och utan kemikalier innebär normalt mindre risker för vattentäkten.</p> <p>Kommersiell tvätt av fordon ligger utanför detta projekt och tas inte upp i denna checklista utan frågorna avser endast tvätt av verksamhetens egna fordon. För tillsyn av yrkesmässiga tvättanläggningar hänvisar vi till checklistor som är specifika för denna typ av verksamhet.</p>	
---------	--	--

5. Fordonstrafik på ytvattentäkt

5.1-5.5	<p>Frågorna i detta avsnitt kan du använda om det vattenskyddsområde du kontrollerar avser en ytvattentäkt.</p> <p>Kontrollera innan besöket om det finns motorfordon regleras i VSF. Det kan finnas regler om att framföra båtar och vattenskotrar eller att landa flygplan och helikoptrar till exempel.</p> <p>Om det krävs tillstånd/anmälan/information så kontrollerar du i förväg om det finns aktuella tillstånd eller beslut till följd av anmälan eller information. Om länsstyrelsen har tillsynsansvaret enligt VSF, kan du behöva kontakta dem för att få informationen.</p> <p>På plats kontrollerar du sen om det finns några motorfordon på ytvattentäkten och vidtar åtgärder om någon bryter mot regleringarna i VSF. Du kan behöva förelägga om åtgärder och lämna in en åtalsanmälan om kommunen har tillsynen över VSF. Är det istället länsstyrelsen som har tillsynsansvaret meddelar du dem – se handläggarstödet för mer information om hur du går tillväga då.</p> <p>Om du tillsynar den som har tillstånd eller beslut med försiktighetsmått kontrollerar du om dessa följs.</p>	
---------	--	--